

VICTOR SOROCHIN, *Aspectul regional cucutenian Drăgușeni-Jura, Piatra Neamț, 2002*

Cea de-a unsprezecea apariție în cadrul de-acum prestigioasei colecții *Bibliotheca Memoriae Antiquitatis* îi aparține regretatului arheolog basarabean Victor Sorochin. Apărut printr-un volum este deschis de câteva pagini închinată autorului de către editorii volumului, Dan Monah și Gheorghe Dumitroaia.

În *Introducere* (p.21-22), autorul își prezintă, pentru început, înorivațiile oare l-au determinat să elaboreze această lucrare de sinteză, încheind cu mulțumiri adresate celor care l-au sprijinit în dificilul său demers.

Primele două capitole, introductive, au un caracter general, tratând *Istoricul cercetărilor și istoriografia* (p. 23-36) problemei și *Mediul fizico-geografic* (p. 37-43).

Capitolul al treilea, dedicat *azezărilor și locuințelor* (p. 45-66) este împărțit în trei unități structurale. Prima parte tratează în ansamblu problema amplasării, mărini și organizării interne a azezărilor eucuteniene de tip Drăgușeni-Jura, constatându-se preferința pentru pozițiile dominante și ușor de apărat. Urmează o descriere detaliată a locuințelor descoperite în zece din cele treizeci de azezări identificate ca aparținând aspectului cultural tratat. Capitolul se încheie cu o serie de concluzii asupra tipurilor de locuință întâlnite și a modalităților de realizare a acestora.

Capitolul al patrulea are drept obiect de studiu *unelte și armele* (p. 67-95). Acestea sunt ordonate în funcție de materia primă folosită: silex, piatră șlefuită, os, corn, scoici, arani. Trebuie remarcată rigurozitatea autorului, în special în ceea ce privește uneltele de silex, acestea beneficiind de o atenție specială, concretizată în douăsprezece tabele-anexe situate la sfârșitul volumului (p. 196-216).

Capitolul cinci în monografia prezintă *ceramica* (p. 97-137) specifică aspectului regional Drăgușeni-Jura. Cu regret trebuie să constatăm că tratarea acestui subiect, de o importanță capitală, suferă de anumite lipsuri în ceea ce privește ordonarea pe criterii tipologice a materialului. Acest fapt este vizibil încă din cuprins, unde sunt enumerate cele cinci mari categorii ceramice identificate de autor: grosieră, cu decor canelat, cu decor incizat, cu decor pictat și ceramica de tip C. Considerăm că, pentru a realiza o ordonare sistematică și coerentă trebuie folosită o coordonată unică. Spre exemplu tehnica de decorare. Pentru a ne susține afirmația amintim vasul descris de autor la pagina 100, încadrat în categoria ceramicii grosiere și decorat cu pictură roșie. Acest exemplu nu este unic, în cadrul acestei categorii putând fi întâlnite și descrierile unor vase cu decor canelat (p. 100) sau vopsite cu alb și roșu după ardere (p. 101).

În ceea ce privește tipologia formelor ceramice constatăm, din nou cu regret, aceeași nesiguranță. Având în vedere caracterul sintetic și, pentru moment, unic al lucrării, considerăm că o condiție *sine qua non* ar fi fost stabilirea unui sistem de clasificare a formelor ceramice unitar și aplicabil, pe viitor, tuturor lucrărilor dedicate ceramicii cucuteniene și în special celei încadrate în faza A a acestei culturi. Acest deziderat, de a căruia dificultate suntem conștienți, nu este împlinit, deși drumul a fost deschis odată cu apariția lucrării *Trușești. Monografie*

arheologică (Petrescu-Dimbovița și colab., 1999), a căru sistem de ordonare tipologică se racordează și completează dintr-o perspectivă modernă pe cel avansat în cadrul monografiei dedicate azezării de la Ilașăești (V. Dumitrescu și colab., 1954). Considerăm necesare aceste precizări nu numai pentru că astfel s-ar fi oferit un instrument de lucru indispensabil cercetătorilor preocupăți de civilizația cucuteniană, dar s-ar fi evitat și unele erori de încadrare. Ca argumente ce pot fi aduse în sprijinul observației noastre ne vom opri, în primul rând, asupra categoriei vaselor piriforme. În cadrul ceramicii cu decor canelat acest termen este folosit pentru descrierea a două categorii ceramice distincte (p. 104-105). Această situație este creată datorită folosirii de către autor a două sisteme tipologice diferite: cel sovietic și cel avansat și folosit în lucrările sale de cercetătoare Silvia Marinescu-Bîlcu. Credem că folosirea sistemului tipologic avansat în monografia dedicată azezării de la Trușești ar fi oferit mai multă claritate în acest caz. Deficiențele și inconsecvența în clasificarea formelor ceramice sunt vizibile și în cadrul categoriei ceramicii pictate, unde, în categoria vaselor cu „corpul aproape sferoidal” găsim descrise vase cu picior (fig. 60/6; 61/1; 98/7; 99/1,4,6,9; 107/4; 112/7; 114/5), vase cu corp bombat (fig. 60/1-2; 93/10; 99/7-8), vase cu corp bombat și gât slab reliefat (91/4,8; 92/5,9; 95/5; 114/1-4,6; 115/4; 118/6), vase piriforme (fig. 65/1), cupe cu picior înalt (fig. 82/1), vase tronconice cu gât și umăr (fig. 75/1).

Capitolul șase (p. 139-156) este dedicat plasticii, tratând separat reprezentările antropomorfe, zoomorfe și, sub denumirea de Diverse, o serie întreagă de obiecte încadrabile în această categorie.

Ultimul capitol (p. 157-193) tratează o serie întregă de probleme legate de subiectul lucrării în discuție, trecând prin tradițiile culturale – cu un accent deosebit pus asupra supraviețuirii unor puternice caracteristici precucuteniene, elemente de cronologie relativă și absolută, relațiile cu vecinii, ocupațiile și raporturile cu azezările din faza Cucuteni A-B.

La sfârșitul lucrării se găsește și un rezumat în limba franceză (p. 217-229).

Trecând peste anumite „trînșurii” remarcate, monografia discutată reprezintă un instrument de lucru de o reală valoare, în special prin accesibilizarea unor informații existente, până în momentul publicării lucrării, doar în bibliografia de limbă rusă, prezentarea unui bogat material ilustrativ (140 de figuri) și, mai important decât toate acestea, prin faptul că reprezintă o piatră de hotar ce marchează începutul unei noi perioade în cercetarea culturii Cucuteni: aceea a lucrărilor de sinteză și sistematizare a datelor adunate în 120 de ani de cercetare arheologică.

În încheiere, trebuie să remarcăm efortul deosebit depus de editorii volumului pentru apariția acestuia în condiții grafice adecvate și grija deosebită acordată calității materialului ilustrativ.

GEORGE BODI